

CAMPUS
HELSINGBORG

Institutionen för service management
och tjänstvetenskap

Examensarbete för kandidatexamen

Jag är inte rädd för att bli smittad

*En kvalitativ studie om människors känslostyrda reaktioner
samt mobilitetsmönster under Covid-19.*

Goran Michael

Hiyab Negash

Antal ord: 13 943

Gruppenr: 5

Handledare:

Christer Eldh

Examensarbete

VT2020

Förord

Vi vill tacka samtliga respondenter som gick med på att delta i denna studie och som tog sin tid att ställa upp på intervjuer. Ni har tillfört med kloka resonemang och har varit positivt engagerade under processens gång, vilket varit en bidragande faktor till att studien har kunnat genomföras.

Utöver detta vill vi tacka vår handledare Christer Eldh som genom arbetets gång har väglett oss och hjälpt oss att fullborda denna studie. Detta har han gjort genom att regelbundet förse oss med synpunkter kring förbättringar med uppsatsen.

Slutligen vill vi också tacka varandra för ett ömsesidigt samarbete samt för att ständigt ha varit ärliga med att uttrycka våra åsikter i syfte att uppnå så hög kvalitet som möjligt med uppsatsen. Vi har i lika stor utsträckning bidragit till genomförandet av denna studie, vilket vi anser har varit essentiellt eftersom uppsatsen speglar bådadas tankar.

Goran Michael & Hiyab Negash

Lunds universitet (Campus Helsingborg)

2020-05-28

Sammanfattning

Titel: En kvalitativ studie om känslostyrda reaktioner samt mobilitetsmönster under Covid-19.

Nivå och universitet: Kandidatuppsats i Service Management på Lunds universitet (Campus Helsingborg) vid Institutionen för Service Management och tjänstvetenskap.

Syfte och frågeställning: Syftet med denna studie är att skapa en djup förståelse för känslostyrda reaktioner som kan uppstå vid Covid-19 och hur dessa kan spela roll för människors mobilitetsmönster. Följande forskningsfrågor har använts som utgångspunkt:

- Vilka känslostyrda reaktioner uttrycker människor under Covid-19?
- Vilka är de bakomliggande anledningarna till dessa känslostyrda reaktioner?
- Hur ser människors resebeteenden samt mobilitetsmönster ut under Covid-19?
- Vilka är de bakomliggande anledningarna till dessa resebeteenden samt mobilitetsmönster?

Metod: I denna studie har vi utgått ifrån en kvalitativ forskningsstrategi. Det empiriska materialet har samlats in med hjälp av semistrukturerade intervjuer där respondenter har valts ut genom bekvämlighetsurval. Empirin har sedan använts i den analytiska delen i kombination med tidigare forskning för att besvara forskningsfrågorna.

Slutsatser: Denna studie har visat att det finns fler faktorer än de socioekonomiska som spelar roll när det kommer till människors känslostyrda reaktioner samt mobilitetsmönster. Studien har genom ett flertal uttalanden från respondenter presenterat vikten av att ta reda på bakomliggande anledningar. Dessa bakomliggande anledningar har resulterat i djupare förståelse kring människors känslostyrda reaktioner och mobilitetsmönster.

Nyckelord: Covid-19, känslostyrda reaktioner, resebeteenden, mobilitetsmönster.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Tidigare forskning	7
1.2 Metod	12
1.2.1 Insamling av material	13
1.2.1.1 Bearbetning av material	14
1.2.2 Urval	15
1.2.3 Etiska överväganden	16
1.2.4 Tillförlitlighet och äkthet	17
2. Analytisk del	20
2.1 Beskrivning av fält	20
2.2 Vilka känslostyrda reaktioner uttrycker människor under Covid-19?	22
2.3 Vilka är de bakomliggande anledningarna till dessa känslostyrda reaktioner?	26
2.4 Hur ser människors resebeteenden samt mobilitetsmönster ut under Covid-19?	32
2.5 Vilka är de bakomliggande anledningarna till dessa resebeteenden samt mobilitetsmönster?	35
3. Avslutande del	42
3.1 Slutdiskussion	42
3.2 Vidare Forskning	45
4. Källförteckning	46
5. Bilagor	48
Bilaga 1 Intervjuguide	48

1. Inledning

Världen har senaste årtionden förändrats i drastisk hastighet. Numera kan människor ta sig i princip varsomhelst med hjälp av färdmedel såsom bil, tåg samt flyg. Att transportera sig från den ena punkten till den andra är inte lika problematiskt som det var förr. Destinationer har blivit tillgängliga tack vare bland annat relativt billiga priser. Oavsett vart man transporterar sig finns risken att sjukdomar sprider sig och att pandemier uppstår. Detta kan väcka olika typer av känslostyrda reaktioner och beteenden hos människor beroende på tid och rum.

Den hotfulla och farliga karaktären hos en del pandemier väcker olika känslostyrda reaktioner och resebeteenden hos människor. Goodwin, Gaines Jr, Myers och Neto (2011) samt Jones och Salathé (2009) är ett antal forskare som genomfört studier som visat att människor uttrycker känslor såsom oro samt rädsla vid eventuellt pandemiutbrott. Till följd av dessa känslor agerar människor sedan på olika sätt vilket enligt forskare upplevs som skyddande beteende, alltså handlingar som har syftet att minimera risken för att smittas av den rådande pandemin vid tillfället. Exempel på sådana handlingar kan vara att undvika kollektivtrafik som tåg och buss eller att hålla sig borta från offentliga platser med många människor.

Det finns en rad olika anledningar som kan förklara relevansen och behovet av vår studie. Tidigare forskare som till exempel Chansung et al. (2017) har kopplat resebeteenden med socioekonomiska faktorer såsom utbildningsnivå, inkomst eller yrke och har således diskuterat vilken roll socioekonomiska faktorer har för individers resebeteenden. Däremot kan det vara intressant att ta reda på hur och varför den vardagliga mobiliteten i form av kollektivtrafik, taxi, privat bil, cykel och gång under en pandemi påverkas av andra faktorer förutom de socioekonomiska. En del personer kan välja att köra bil istället för att ta buss, andra kan välja att stanna hemma istället för att vistas på offentliga platser. En annan anledning till att denna studie genomförs är att mycket av den tidigare forskning som berör detta ämne är kvantitativ. Detta innebär att den möjligtvis saknar eller går miste om aspekter som kvalitativa studier kan bidra med.

Stora delar av den tidigare forskningen har fokuserat på generaliserbara resultat och har således inte haft som syfte att undersöka hur människor legitimerar sina känslor och beteenden. Annat som inte har fått tillräckligt med uppmärksamhet är hur ett flertal känslor påverkar människors mobilitetsmönster. Tidigare forskning har endast fokuserat på en emotion per studie som exempelvis rädsla, vilket möjligtvis inte ger en tydlig bild av förhållandet mellan känslostyrda reaktioner och resebeteenden. Med denna studie ska det redogöras på ett djupare plan sambandet mellan känslostyrda reaktioner och resebeteenden, eftersom den tidigare forskningen enligt oss endast undersökt fenomenet på en ytlig nivå.

Det är relevant att känna till relationen mellan människors känslorstyrda reaktioner och mobilitetsmönster eftersom man på så sätt vid eventuella framtida pandemier, i större utsträckning har kunskap gällande vilka åtgärder som är nödvändiga för att hantera situationer på bästa möjliga sätt. Utifrån informationen ovan menar vi att det är lämpligt att applicera ett kvalitativt tillvägagångssätt snarare än ett kvantitativt som många tidigare forskare har gjort. Baserat på diskussionen ovan är syftet med denna studie att skapa en djup förståelse för känslorstyrda reaktioner som kan uppstå vid Covid-19 och hur dessa kan spela roll för människors mobilitetsmönster. Utifrån detta syfte har följande forskningsfrågor formulerats:

- Vilka känslorstyrda reaktioner uttrycker människor under Covid-19?
- Vilka är de bakomliggande anledningarna till dessa känslorstyrda reaktioner?
- Hur ser människors resebeteenden samt mobilitetsmönster ut under Covid-19?
- Vilka är de bakomliggande anledningarna till dessa resebeteenden samt mobilitetsmönster?

Vi har valt att studera människor med vissa kulturella likheter för att kunna studera om det finns andra mönster än socioekonomiska faktorer som påverkar känslorstyrda reaktioner. Till följd av detta har vi valt att avgränsa denna studie genom att endast studera individer i Sverige med varierade förutsättningar.

När det kommer till hur material skall tas fram som gör det möjligt att diskutera människors mobilitetsmönster har en avgränsning skett genom att undersöka med vilka transportmedel människor förflyttar sig. Fokuset i denna studie är på transportmedel i form av cykel, buss, bil, tåg samt flyg eftersom vi anser att dessa har störst påverkan vid pandemier. Exempelvis kommer det inte lyftas fram om någon deltagare förflyttar sig genom skateboard, rullskridskor eller sparkcykel. Vi menar att en sådan avgränsning är nödvändig för att kunna få en så djup förståelse som möjligt för det som studeras.

1.1 Tidigare forskning

Tidigare forskning som kommer lyftas fram har lett till att vi identifierat nyttig information som kan komma att påverka utformandet av denna studie. Inledningsvis har vi uppmärksammat att det finns brist på kvalitativa studier när det kommer till att studera människors känslostyrda reaktioner samt mobilitetsmönster. Av den anledningen är majoriteten av följande artiklar av kvantitativ karaktär. Shultz et al. (2016) påstår att smittsamma sjukdomar skapar rädsla och psykologiska reaktioner vilket sedan uttrycks i form av handlingar och ageranden. Artikeln är inte baserad på någon specifik studie utan sammanställer information från andra olika studier om människors beteenden vid Ebola-epidemin mellan åren 2013-2016 i västra Afrika. Inte minst har denna artikel bidragit till att få en överblick av fältet.

Detta kan vara användbart eftersom det med hjälp av referenserna underlättar sökandet parallellt med att vi sparar tid. Hur Shultz et al. (2016) studie överensstämmer med denna studie återstår att se. Med tanke på hastigheten som Covid-19 sprids mellan människor kan denna studie generera annorlunda resultat än vad Shultz et al. (2016) har diskuterat och kommit fram till. Dessutom kan de kulturella skillnaderna såväl som skillnader inom sjukvården mellan västra Afrika och Sverige bidra till att vår studie inte överensstämmer med det som Shultz et al. (2016) hävdar. Av den anledningen är en intressant aspekt huruvida det utöver socioekonomiska skillnader i upplevelse av känslor såsom rädsla också finns kulturella aspekter som har betydelse.

Goodwin et al. (2010, s. 88) har undersökt i vilken utsträckning människor blev oroliga vid pandemin A(H1N1), även kallad Svininfluensa, samt vilka beteenden detta ledde till. Studien inkluderade demografiska faktorer såsom ålder och kön för att se hur dessa påverkade oron bland befolkningen (Goodwin et al., 2010, s. 89; 91). Data samlades in genom ett frågeformulär där bland annat en av frågorna handlade om i vilken grad respondenten är orolig för att hen eller någon familjemedlem ska smittas av sjukdomen. Dessutom ingick även frågor som mätte den inverkan som oron hade på människors agerande. Några av dessa frågor handlade om huruvida respondenten skulle minska sin konsumtion av kollektivtrafik, ställa in eller skjuta fram flygresor samt hur svårt det har varit för respondenten att koncentrera sig på sitt jobb och sina vardagliga aktiviteter (Goodwin et al., 2010, s. 89-90).

Forskarna kom fram till att 25 procent av deltagarna var i olika grad oroliga över att bli smittad av Svininfluensan medan 40 procent av deltagarna åtminstone i viss mån var oroliga över att en familjemedlem skulle bli smittad av viruset (Goodwin et al., 2010, s. 90). Det var därmed fler som var oroliga över att någon i familjen skulle bli smittad snarare än att de själva skulle bli smittade. Angående vilket beteende detta medförde, resulterade undersökningen i att 20 procent planerade att antingen skjuta fram eller ställa in flygresor medan 22 procent förväntade sig att använda kollektivtrafik mer sällan än vad de gjorde vanligtvis.

Till följd av att Goodwin et al. (2010) har studerat demografiska faktorer såsom ålder och kön menar vi att det inte är tillräckligt för att ge en nyanserad bild av fenomenet. Skribenterna belyser endast hur reaktionerna leder till förändring i beteende gällande kollektivtrafik, flygresor, koncentration samt vardagliga aktiviteter men utesluter bakomliggande orsaker. Vi menar alltså att det behövs djupare information om hur pandemireaktioner leder till förändring i resebeteenden. Med tanke på att denna studie sätter fokus på mobilitetsmönster kan en del av respondenternas svar likna dem som Goodwin et al. (2010) har fått av sina deltagare eftersom dessa också handlar om mobilitet.

Dock är det värt att notera att till skillnad från studien som genomfördes av Goodwin et al. (2010) är denna studie kvalitativ där tillvägagångssättet för att samla in material är intervjuer snarare än enkäter. Detta kan till skillnad från Goodwin et al. (2010) resultera i att våra respondenter får mer utrymme att lyfta fram sådant som dem anser är relevant. Respondenterna i studien som utfördes av Goodwin et al. (2010) hade däremot inte denna möjlighet. Således kan detta leda till att svaren som samlas in från respondenterna i denna studien skiljer sig från dem svar som Goodwin et al. (2010) har presenterat.

Wong och Sam (2010) har i Malaysia forskat om hur rädsla för pandemin A(H1N1) har lett till olika typer av beteenden såsom att undvika riskfyllda handlingar som till exempel att undvika kollektivtrafik. Utöver detta ville forskarna undersöka hur rädsla leder till hälso-skyddande handlingar som bland annat att stanna hemma från jobb eller skola om man är sjuk. Detta gjordes genom telefonintervjuer med människor mellan åldrarna 18-79, där båda könen inkluderades (Wong & Sam, 2010, s. 24; 27). Wong och Sam (2010, s. 25) kom fram till att det är större sannolikhet att yngre människor som bor i tätortsområden är väldigt rädda/rädda för pandemin.

Datan som samlades in visade också att kvinnor samt de som bor i tätortsområden var de som främst var villiga att undvika riskfyllda handlingar. Forskarna förklarar att ju mer rädd man är desto större chans är det att man i större utsträckning undviker riskfyllda ageranden samt visar upp ett mer hälso-skyddande beteende (Wong & Sam, 2010, s. 29-30). Artikeln av Wong och Sam (2010) är baserad på kvalitativ forskning, däremot har de begränsat antal faktorer genom att endast lyfta fram ålder och geografiska områden. Emellertid kommer vi inte endast lyfta fram dessa, utan vi menar att det behövs fler faktorer för att få djupare förståelse.

I och med att Wong och Sam (2010) använt sig av kvalitativ metod som oss kan eventuella likheter presenteras. Däremot har forskarna endast undersökt hur rädsla påverkar beteenden, medan vi å andra sidan inte har som avsikt att begränsa antalet känslor utan att snarare inkludera alla känslor som kan existera hos människor som en följd av Covid-19. Genom att ge

respondenten möjligheten att lyfta fram andra känslor än rädsla kan en helhetsbild av människors känslostyrda reaktioner vid pandemier presenteras.

Chansung et al. (2017, s. 2888) lyfter fram staden Seoul i Sydkorea och MERS (Middle East Respiratory Syndrome) utbrottet som ett exempel där individers reaktioner såsom rädsla har påverkat deras mobilitetsmönster. Rädslan för pandemin resulterade bland annat i att människorna i staden avstod från vardagliga aktiviteter och beslöt sig för att exempelvis inte gå ut överhuvudtaget. Skribenterna förklarar att rädsla kan visa sig när det inte finns tillräckligt med information. Världsgesundhetsorganisationen (WHO) poängterade i sin utredning i Sydkorea under år 2015 att regeringen inte hade tillhandahållit information om sjukdomen i acceptabel utsträckning, vilket var en anledning till den allmänna rädslan (Chansung et al., 2017, s. 2888)

Chansung et al. (2017) belyser att den omfattning människor är rädda kan bero på faktorer såsom vad för incident det handlar om samt vilka områden som det berör. Följaktligen ledde människors rädsla vid MERS utbrottet till förändringar i deras resebeteenden. Forskarna har analyserat hur sociala förändringar hade inverkan på resebeteenden i Sydkorea. De kom bland annat fram till att tillfälliga förändringar i människors resebeteenden var förknippade med socioekonomiska egenskaper som exempelvis utbildningsnivå, inkomst eller yrke (Chansung et al., 2017, s. 2889). Artikeln skriven av Chansung et al. (2017) används eftersom den på ett tydligt sätt förklarar varför människor kan komma att agera på ett visst sätt till följd av ett pandemiutbrott.

Med tanke på att den svenska regeringen inte har satt dess befolkning i karantän underlättar detta insamlingen av material. Det som skiljer denna undersökningens tillvägagångssätt från Chansung et al. (2017) är att de försöker generalisera det insamlade materialet, medan vi strävar efter att förstå bakomliggande orsaker till känslostyrda reaktioner samt resebeteenden bland ett begränsat antal respondenter. Slutligen kommer denna studie till skillnad från Chansung et al. (2017) leda till svar från respondenter som är av mer djupare karaktär.

Andra forskare som Garske et al. (2011) har också diskuterat ämnet kring hur människors mobilitetsmönster samt reaktioner vid pandemier kan variera beroende på regioner. Garske et al. (2011) har studerat hur människor förflyttar sig i städerna Huangshan samt Shenzhen i Kina. Huangshan finner man i Anhui som är ett relativt fattigt område medan Shenzhen är lokaliserat i Guangdong och anses tvärtom vara rikaste området i hela Kina (Garske et al., 2011, s. 1-2). Resebeteenden var analyserade utifrån bland annat ålder, kön, ekonomisk status samt hemvist.

Det man kom fram till var att kvinnor generellt sett tycktes resa kortare sträckor än män. I utvecklade och rika staden Shenzhen visade det sig att en betydande andel av befolkningen pendlade över 50 kilometer. Parallellt konstaterades det att människor i mindre utvecklade staden Huangshan åkte mer lokalt, med närmare bestämt väldigt få resor över 30 kilometer (Garske et al., 2011, s. 4). Skribenterna föreslår utifrån deras resultat att pandemier kan geografiskt spridas långsammare i mindre utvecklade områden jämfört med ekonomiskt utvecklade områden (Garske et al., 2011).

Beträffande Garske et al (2011) har de på ett begripligt sätt jämfört hur reaktioner och resebeteenden kan skilja sig på olika platser. Studien som genomförts av Garske et al. (2011) är av kvantitativ karaktär vilket innebär att den är hårt strukturerad där respondenternas inflytande är minimal jämfört med kvalitativ. Detta är en tydlig skillnad mellan denna studie och den som Garske et al. (2011) presenterat eftersom vi kommer låta intervjupersonen styra riktningen och inte frågorna som Garske et al. (2011) har gjort. Med tanke på denna studiens syfte är det lämpligt att ge respondenterna utrymme och låta dem till viss utsträckning styra riktningen.

Sammanfattningsvis när det kommer till tidigare forskning kan det konstateras att de främst har fokuserat på socioekonomiska faktorer. Denna studie lägger å andra sidan istället mer fokus på att undersöka andra faktorer för att kunna presentera en helhetsbild av människors känslstyrda reaktioner samt resebeteenden. Dessa känslstyrda reaktioner samt resebeteenden som uttrycks av respondenter i denna studie kommer därmed i den analytiska delen att redogöras, där det framgår likheter och skillnader med tidigare forskning.

1.2 Metod

Tidigare forskning som nämnts ovan har för det mesta utgått från kvantitativa metoder när det kommer till genomförande av studier. Vi å andra sidan bestämde oss för att utgå ifrån en kvalitativ forskningsstrategi med tolkande utgångspunkt. Vi valde att genomföra egna kvalitativa intervjuer samt använda oss av en undersökning av Nordiska museet som finns på minnen.se. Denna undersökning gick ut på att respondenter svarade på en lista av frågor som Nordiska museet hade framställt. Anledningen till att vi valt intervjuer som tillvägagångssätt är att det passar syftet samt forskningsfrågorna med denna studie eftersom dessa förhåller sig till människors resonemang samt tankar kring Covid-19.

Tidigare forskning har i stor utsträckning bidragit till att generera konkret fakta angående känslor som uppstår vid pandemier och vilka beteenden dessa känslor medför. Denna studie inriktar sig däremot till att skapa en djupare förståelse för känslostyrda reaktioner och resebeteenden. Det finns ett flertal sorters intervjuer att välja mellan vid kvalitativ forskning, därtill semistrukturerade intervjuer som är den metod som har valts i denna undersökning. Semistrukturerade intervjuer till skillnad från exempelvis enkätundersökningar innebär att respondenten ges utrymme att förklara sina tankar och synpunkter kring det ämne som studeras.

När det kommer till enkätundersökningar kan en del av frågorna innehålla olika sorters svarsalternativ. Detta kan begränsa respondentens svar vilket inte är poängen med denna studie. En av flera möjligheter för att inte begränsa respondentens svar kan vara att ta bort svarsalternativen och således uppmuntra respondenten till att svara vad hen vill. En annan möjlighet är att utföra intervjuer såsom semistrukturerade intervjuer som förklarats ovan. I en av artiklarna som nämns i avsnittet tidigare forskning genomförde forskarna telefonintervjuer för att samla in information från deltagarna. Ett problem med denna metod kan vara att intervjuerna inte varar lika länge som intervjuer ansikte mot ansikte gör.

Detta är följaktligen problematiskt eftersom det kan innebära att respondenten inte besvarar intervjufrågor på ett utförligt sätt. Telefonintervjuer kan också vara problematiska i och med att

intervjuaren inte i lika stor utsträckning kan fånga känslstyrda reaktioner hos respondenten som vid ansikte mot ansikte intervjuer. Det är större sannolikhet att det förekommer en förtrolighet vid ansikte mot ansikte intervjuer i jämförelse med telefonintervjuer. En telefonintervju tar sällan mer än 20-25 minuter om den ska vara effektiv medan direkta intervjuer har bättre förutsättningar för att vara under längre tid (Bryman, 2018, s. 263). En lösning är att möjligtvis genomföra flera korta telefonintervjuer med samma person, eller att genomföra intervjuer ansikte mot ansikte under förutsättning att respondenten går med på detta.

1.2.1 Insamling av material

När det kommer till intervjuer är ett alternativ att använda sig av en intervjuguide för att på ett lämpligt sätt upprätthålla en struktur. Poängen med intervjufrågor är bland annat att de ska locka fram svar hos respondenten som ska stimulera kunskapsskapande samt förståelse för fenomenet som undersöks och på så sätt bidra till att besvara forskningsfrågorna. Vi använde oss av en intervjuguide eftersom den kunde under intervjuerna utnyttjas som ett hjälpmedel för att ha koll på vilka frågor som ska ställas samt när de ska ställas.

När frågorna i denna studie formulerades hade vi i åtanke att inte ha för ytliga eller för djupa frågor för att inte tappa den röda tråden. Med ytliga frågor menas ja eller nej frågor där respondenten endast ger korta svar av icke reflekterande karaktär. Samtidigt kan djupa frågor innebära att respondenten eventuellt tar för lång tid på sig att besvara en fråga vilket kan resultera i att resterande frågor utesluts på grund av tidsbrist. I denna studie har vi valt att använda oss av olika sorters frågor av inledande, utredande samt avslutande karaktär för att få respondenten att uttrycka sig på ett så utförligt sätt som möjligt. Efter att ha skrivit ner vilka frågor som var relevanta för denna studie var det dags att hitta potentiella intervjupersoner som uppfyllde de krav vi hade.

Detta gjorde vi genom att kontakta olika människor på sociala medier. När vi skulle bestämma tid och plats så anpassade vi oss i så stor utsträckning som möjligt till respondenternas önskemål. Med tanke på direktiven om att ha 1 timmes intervju, var det också detta som vi förhöll oss till.

När intervjuerna väl var avklarade och vi hade transkriberat det material vi samlat in hade vi i åtanke att inte skapa en förvrängd tolkning av respondentens svar vid analysen. Detta eftersom det är viktigt att inte överskrida de etiska samt sociala restriktioner som existerar vid analys av en intervju (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 230).

1.2.1.1 Bearbetning av material

Kvalitativ forskning har generellt fått en del kritik av kvantitativa forskare varav en av den kritik är att kvalitativ forskning kan tendera att bli alltför subjektiv. Med detta menas att de resultat som kvalitativ forskning framställer vanligtvis i stor grad bygger på forskarens subjektiva bedömningar angående vad som är betydelsefullt och viktigt. Genom att ha detta i åtanke har vi försökt ha en så objektiv utgångspunkt som möjligt vid genomförandet av denna studie då det är respondenternas subjektiva uppfattningar som är centrala och inte våra subjektiva uppfattningar. Detta innebär dock inte att det inte sker någon form av tolkning från vår sida, eftersom detta är oundvikligt exempelvis vid analys av respondentens svar. För att begränsa våra subjektiva uppfattningar är det studiens forskningsfrågor som styr vad som är relevant och vad som är värt att lyfta fram från intervjuerna.

Ytterligare problem som har riktats mot kvalitativ forskning är att det är svårt att replikera sådan forskning. Förklaringen till detta är att kvalitativa forskare vanligtvis inriktar sig på sådant som de upplever vara essentiellt, medan andra forskare möjligtvis inte håller med. Dessutom kan deltagarna i kvalitativa studier påverkas av forskarnas ålder, kön samt personlighet. Detta har vi tagit hänsyn till i denna studie genom att exempelvis så tydligt som möjligt redogöra för metoden som har använts för att samla in material.

Ännu en åtgärd som vidtagits är att intervjuguiden som vi utgick ifrån har satts in som bilaga i slutet av denna uppsats för att visa läsare och framtida forskare vilka frågor vi utgick ifrån. Däremot följdes inte intervjuguiden helt och hållet på grund av att vi delvis anpassade oss till intervjupersonens svar på våra frågor, vilket ledde till att en del följdfrågor som inte finns med i intervjuguiden ställdes. Dessutom ställdes även frågor som vi kom på under intervjun och som

uppfattades vara relevanta. Följaktligen kan detta bidra till att åtminstone i viss mån underlätta för andra människor att replikera denna studie.

1.2.2 Urval

För att bilda en förförståelse kring det ämne som studeras strävade vi efter att hitta artiklar om tidigare forskning som genomförts. Detta gjordes med hjälp av LUBsearch som är Lunds universitets databas. Eftersom utbudet kan vara stort och att det kan kräva mer tid än vad vi har till vårt förfogande att hitta rätt artiklar var det viktigt att använda oss av specifika sökord. Detta eftersom parallellt med att vi ville hitta relevanta artiklar var vi även medvetna om att antalet artiklar som dök upp till följd av en sökning behövde begränsas. På grund av att olika författare och forskare kan använda sig av olika ord som är synonymer till varandra, exempelvis *response* och *reaction* samt *worry* och *concern* användes ett antal olika kombinationer av sökord för att hitta de mest relevanta artiklarna. Sammanlagt tillämpades flera sökord, dock bidrog inte alla dessa till att hitta den litteratur vi var ute efter. Av dem sökord som användes var dessa de mest effektiva sökorden: *pandemic*, *response*, *fear*, *worry*, *risk perception*, *influenza*, *behaviour*, *coronavirus* och *reaction*.

Vid val av deltagare tillämpades bekvämlighetsurval, även kallat tillfällighetsurval. Detta urval är en typ av icke-sannolikhetsurval och består av personer eller deltagare som för närvarande är relativt enkelt åtkomliga för forskaren (Bryman, 2018, s. 243). I denna studie valde vi att samla in material från människor med olika geografisk hemvist för att få en variation av människors känslostyrda reaktioner. Med tanke på att vi redan känner människor i olika åldrar och av olika kön upplevde vi att det mest lämpliga i detta fall var att tillämpa ett bekvämlighetsurval. Målet med denna studie är dessutom inte att generalisera resultaten från denna undersökning eller att skapa ett representativt forskningsmaterial. Målet handlar snarare om att skapa en förståelse för hur känslostyrda reaktioner förhåller sig till olika resebeteenden. Således ansågs bekvämlighetsurval vara det rätta valet av urval för denna studie. Antalet deltagare som intervjuades i denna studie var 10 stycken. Utöver detta samlades material in från minnen.se där 7 respondenter blev utvalda av ett flertal respondenter.

1.2.3 Etiska överväganden

När det kommer till respondenterna i denna forskningsstudie har vi valt att ta hänsyn till deras trygghet genom att utgå ifrån olika etiska principer. De mest centrala principerna som gäller för bland annat svensk forskning är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. Gällande informationskravet informerade vi respondenterna som skulle ingå i denna studie att det var frivilligt att delta, att de under processen kunde dra sig ur närsomhelst utan att ange skäl samt vad som var syftet med undersökningen. Vi betonade vikten av att de skulle informera om de kände obehag kring hur och vart forskningsresultaten skulle offentliggöras. Beträffande samtyckeskravet handlar det om att deltagarna i vår undersökning själva hade rätten att avgöra gällande deras medverkan.

Angående konfidentialitetskravet handlar det om att forskaren som gör en undersökning behöver ha i åtanke att de uppgifter som samlas in om deltagarna behöver behandlas med största konfidentialitet. Detta innebär således att information som vi samlat in förvaras på ett sätt som innebär att obehöriga inte kan komma åt dem. När det gäller vad som är etiskt känsligt är vi medvetna om att det kan variera beroende på deltagare. Av den anledningen har vi valt att handskas med information som kan kännas obehagligt eller kränkande med noggrann försiktighet. Slutligen rörande nyttjandekravet handlar det om att den information som samlas in under undersökning om enskilda deltagare enbart får användas för forskningsändamålet. Om man uppfyller kraven för denna princip innebär det att respondenten i större utsträckning känner sig trygg vilket kan leda till utförligare svar av frågor.

Dilemmat med att ta hänsyn till etik vid kvalitativ forskning innebär bland annat att det kan uppstå en spänning mellan etik samt att erhålla kunskap. När en forskare ska utföra en intervju behöver hen vara medveten om att när det blir för personligt finns risken att intervjupersonen kränks medan ifall man är för respektfull kan det leda till att man endast samlar in ytlig material (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 98). Detta var ett dilemma som vi regelbundet behövde ha i åtanke under materialinsamlingen.

1.2.4 Tillförlitlighet och äkthet

Vi har i denna studie valt att utgå ifrån bedömningskriterierna tillförlitlighet samt äkthet för att kunna avgöra kvaliteten av forskningen. Bryman (2018, s. 467) påpekar att tillförlitlighet består av de fyra delkriterierna trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet samt möjlighet att styrka och konfirmera. Trovärdighet handlar om hur den sociala verkligheten presenteras samt beskrivs. Vad gäller trovärdigheten i denna studie valde vi att vara noggranna med transkriberingen av intervjuerna som genomfördes så att det som antecknades stämde överens med verkligheten. Angående trovärdigheten hos undersökningen från minnen.se anses det insamlade materialet vara trovärdigt. Anledningen till detta är att intervjuerna är genomförda av Nordiska museet och att det inte har upptäckts information som kan ifrågasätta Nordiska museets trovärdighet.

Med överförbarhet menas i vilken utsträckning resultaten från undersökningen är överförbara till en annan kontext. Resultaten som studien har genererat är i högsta grad överförbara. Vi har på ett utförligt samt tydligt sätt redogjort kring tillvägagångssättet för att ge andra möjlighet att studera kring ämnet på sitt sätt. Undersökningen på minnen.se har genomförts genom att respondenter frivilligt valt att svara på frågor som finns på minne.se genom att på hemsidan klicka där det står ”Lämna minne”. Dessutom kan andra läsare som inte har deltagit i undersökningen se vilka frågor som ställts. Av dessa anledningar anses resultatet från Nordiska museets intervjuer vara överförbara.

Pålitlighet handlar om huruvida man säkerställt att det skapats en fullständig redogörelse för alla faser av forskningsprocessen gällande exempelvis forskningsfrågor, val av undersökningsspersoner samt fältanteckningar. Under forskningsprocessen hade vi en handledare som bland annat såg till att diskussioner, analyser samt slutsatser var fullständiga. När det gäller undersökningen på minnen.se är det svårt att bedöma dess pålitlighet av den orsaken att det inte existerar någon redogörelse angående tillvägagångssättet som använts för att välja ut vilka frågor som ska ställas. Dock har syftet med undersökningen av Nordiska museet kort presenterats i

form av en mening där orsaken till att studien genomförs framgår. Detta stärker således pålitligheten eftersom intervjufrågorna anses vara passande i relation till syftet.

Med möjlighet att styrka och konfirmera menas att forskare så gott det går har strävat mot att agera i god tro. Med andra ord ska hen inte låta till exempel personliga värderingar påverka utförandet av eller slutsaterna från undersökningen. Genom arbetets gång har det regelbundet diskuterats kring hur vi kan hålla oss borta från subjektiva bedömningar för att inte påverka slutresultatet av studien. Vi anser att det är problematiskt att bedöma möjligheten att styrka och konfirmera gällande undersökningen på minnen.se. Anledningen till detta är att vi inte finner information som tyder på att man har avstått från att låta personliga värderingar påverka utförandet av undersökningen. Dock förmodar vi att Nordiska museet har strävat mot att agera i god tro med tanke på att de har ett rykte att skydda.

När det kommer till äkthet eller autencitet finns flera bedömningskriterier där ett av dem är rättvis bild vilket är den vi valt att utgå ifrån. Rättvis bild handlar om huruvida studien ger en tillräcklig rättvis bild av de olika uppfattningar och åsikter som finns i den grupp av människor som studeras. I denna studie strävar vi mot att ge en så rättvis bild som möjligt av åsikterna som samlades in under intervjuerna. Däremot är detta lättare sagt än gjort eftersom vi i slutändan som vi tidigare nämnt utgår ifrån ett tolkande synsätt. Av den anledningen behöver våra tolkningar inte nödvändigtvis innebära att andra också kommer tolka det på samma sätt.

Materialet som har tagits från minnen.se anses ge rättvis bild av de olika uppfattningar och åsikter som existerar hos människor av den anledningen att vem som helst kan delta i undersökningen. Även om vi möjligtvis inte kan säkerställa att svaren från alla respondenter publiceras är det trots allt ett stort antal intervjuer som har publicerats vilket kan vara positivt eftersom det således ökar chansen att ge en rättvis bild. Följaktligen anses materialet som samlats in av Nordiska museet via intervjuer vara äkta då det ger en rättvis bild av verkligheten. Det ger en rättvis av verkligheten i och med att fler synpunkter och infallsvinklar kan leda till att materialet betraktas som autentiskt.

Utifrån detta anser vi att det insamlade materialet genom våra egna genomförda intervjuer är av hög kvalitet eftersom det har använts ett väldigt noggrant tillvägagångssätt vid insamling samt hantering av det kvalitativa materialet. Detta tillvägagångssättet har skett i syfte att uppfylla kriterierna för tillförlitlighet samt äkthet, vilket vi bedömer vara essentiellt för att en studie ska ha hög standard. Även materialet som samlats in av Nordiska museet på minnen.se anses vara av hög kvalitet baserat på tidigare diskussioner eftersom kriterierna för tillförlitlighet och äkthet i stor grad anses vara uppfyllda.

2. Analytisk del

I den analytiska delen sker beskrivning av fält. Sedan ska relevanta delar av det insamlade materialet lyftas fram för att besvara forskningsfrågorna. När vi skulle sortera det insamlade materialet utgick vi ifrån respektive forskningsfråga för att kunna avgöra vad som ska stå vart. För att kunna besvara forskningsfrågorna har utvalda delar av det insamlade materialet valts att presenteras i kombination med tidigare forskning. Slutligen kommer den analytiska delen vara användbar i nästa del av uppsatsen för att kunna dra eventuella slutsatser.

2.1 Beskrivning av fält

Enligt Folkhälsomyndigheten (2019) är en pandemi en omfattande spridning av en ny sorts influensavirus som sannolikt kommer att påverka stora delar av vårt samhälle. I denna uppsats har vi valt att utgå ifrån Folkhälsomyndighetens definition av pandemier eftersom detta anses vara en pålitlig källa. Det är en pålitlig källa eftersom informationen har tagits fram av myndigheternas experter (Folkhälsomyndigheten, 2020). Det faktum att politiker också utgår ifrån deras information visar på hög nivå av validitet samt trovärdighet. Exempel på några av de mest inflytelserika pandemier som redan påverkat stora delar av världen är Spanska sjukan, Asiaten samt Covid-19.

Spanska sjukan som har sitt ursprung i Spanien har haft historiskt inflytande på grund av hur många som dog till följd av den. Denna influensa bröt ut år 1918 och inom loppet av en månad drabbades resten av Europa och därefter vidare ut över världen (Einarsson, 2009, s. 1). Antalet dödsfall som skedde till följd av Spanska sjukan var ungefär 50 miljoner människor och av dessa var cirka 35 000 svenskar (Folkhälsomyndigheten, 2019). Asiaten är en annan pandemi som har sin härkomst i Kina och som skördade många offer. Denna influensa som tog livet av 5 miljoner människor runt om i världen samt drabbade 276 000 svenskar härjade under år 1957. Symptomer som Asiaten påvisade var bland annat feber, hosta samt snuva (Möller, 2013, s. 6-7).

Det smittsamma viruset Covid-19 är en influensa som uppkom i Kina i slutet av år 2019 och sprider sig än idag. Antalet smittade den 15:e april år 2020 var 1 914 916 varav 11 445 fall var i Sverige. Parallellt fram till denna dag dog 123 010 i världen och av dessa var 1033 svenskar (World Health Organization [WHO], 2020). I denna studie har 15:e april valts att lyftas fram eftersom det var vid detta skede som intervjuerna påbörjades. En bakomliggande anledning till att studien inte har uppdaterat siffrorna gällande Covid-19 är för att visa hur läget såg ut när intervjuerna genomfördes.

Det är inte relevant att lyfta fram hur siffrorna ser ut efter att intervjuerna har genomförts eftersom detta inte har någon koppling till respondenternas svar i denna studie. Detta virus drabbar individer i alla åldrar, däremot har mätningar visat att äldre människor samt de som har underliggande sjukdomar främst är i riskzonen (WHO, 2020). Denna influensa har liknande symptom som Asiaten eftersom den också orsakar exempelvis feber samt hosta (Folkhälsomyndigheten, 2020). Med tanke på att siffrorna gällande antalet insjuknande samt döda vid Covid-19 kontinuerligt förändras är det svårt att förutse framtida siffror.

Pandemier resulterar bland annat i att individen reagerar på olika sätt genom till exempel oro (Goodwin, Gaines Junior, Myers & Neto, 2011, s. 88). En pandemi såsom coronaviruset kan ha emotionell, psykologisk samt fysisk påverkan på den enskilda individen. En reaktion eller en känsla som en individ uttrycker vid en pandemi kan utspelas på olika sätt. Under kommande rubriker i den analytiska delen ska dessa känslostyrda reaktioner diskuteras. Utöver detta kommer det också presenteras hur människor under Covid-19 förflyttar sig till följd av dessa känslostyrda reaktioner.

2.2 Vilka känslostyrda reaktioner uttrycker människor under Covid-19?

Med utgångspunkt i att Covid-19 har påverkat flera olika delar av samhället har denna studie visat att det är naturligt att olika känslostyrda reaktioner uppstår hos människor beroende på var fokuset läggs. Med detta menas att exempelvis tankar om samhällets ekonomi kan väcka en typ av känslostyrd reaktion medan att människor mister sina liv kan väcka en annan sorts känslostyrd reaktion. Att människor riskerar att varslas eller avskedas samt att det vardagliga livet har förändrats är ytterligare faktorer som kan leda till olika typer av känslostyrda reaktioner. Detta är något som intervjuerna i denna studie har bekräftat och som kommer presenteras nedan. I denna studie har likheter samt skillnader identifierats mellan tidigare forskning och empirin gällande människors känslostyrda reaktioner.

Intervjuerna i denna studie har visat hur viktigt det är att sätta känslor i relation till något för att få en bättre förståelse för hur människor känner och reagerar vid olika tillfällen. Respondenterna i denna undersökning har visat detta genom att koppla deras känslostyrda reaktioner till olika situationer och omständigheter. Ett exempel på detta är att rädsla kan sättas i flera olika perspektiv som bland annat rädsla för att bli sjuk och rädsla för att förlora sitt jobb. Samma gäller för andra känslostyrda reaktioner, vilket intervjuerna med samtliga deltagare visar.

Enligt Liao, Cowling, Lam, Ng och Fielding (2014, s. 3; 6-8) kan oron som människor känner vid en pandemi förändras med tiden, vilket studiens resultat visar efter att deltagarna frågades angående sin oro för pandemin H1N1 vid tre olika tillfällen. Enligt de intervjuerna som genomfördes i denna studie kan känslostyrda reaktioner förändras över tid och behöver därmed inte nödvändigtvis vara detsamma under hela pandemin. Detta överensstämmer således med resultaten i Liao et al. (2014). Ett exempel på detta är när respondent 1 sa följande:

Från början var jag inte alls rädd, eftersom att jag kände att det inte skulle komma till en, men sen fick jag reda på några som jag känner som fick det, 2 pers, och då blev det... en av dem var

liksom någon jag umgicks med några dagar innan hon fick reda på det, och då blev jag rädd. -
Respondent 1

Detta citat visar att respondentens känslor angående Covid-19 förändrades med tiden. Ett annat exempel är då respondent 2 sa ”Så i början av pandemiutbrottet var jag irriterad men senare så har jag kommit till insikt att Sverige går tillväga på rätt sätt eftersom det inte är hållbart att stänga ner hela samhället”. Även om detta citat möjligtvis inte bekräftar att respondenten inte längre är irriterad eller åtminstone inte lika irriterad som i början av pandemin, visar det ändå att hennes känslor gällande situationen har med tiden påverkats.

Det existerar i viss utsträckning en del likheter mellan denna studie samt Garske et al. (2011) och det är att människors reaktioner kan variera. Det som de andra artiklarna i den tidigare forskningen har tagit för givet är att alla antingen är exempelvis rädda eller oroliga. Garske et al. (2011) har å andra sidan visat att det finns flera olika reaktioner och känslor som kan existera vid en pandemi. Dock har Garske et al. (2011) endast visat att denna skillnad kan finnas mellan olika regioner medan denna studie däremot tar det ytterligare ett steg längre och visar att känslostyrda reaktioner hos samma människa även kan skilja sig över tid.

Något mer som bör uppmärksammas är att rädsla inte nödvändigt är den enda känslan som uppstår vid en pandemi. Till skillnad från den tidigare forskningen, var rädsla i skuggan av andra känslor såsom irritation och oro. Detta framgick genom att exempelvis respondent 4 förklarade “jag skulle säga att jag är mer irriterad än till exempel rädd. Det begränsar vardagen även om vissa har det svårare än andra.”. Utöver detta svarade respondent 5 “oroväckande” när han frågades om vad han känner gällande viruset i dagsläget. Visserligen existerade någon form av rädsla hos respondenterna, dock var denna mer riktad mot anhöriga som eventuellt befann sig i riskzonen. Med detta menas att det fanns rädsla för att någon i familjen skulle bli smittad snarare än att respondenterna själva skulle bli smittade.

Ett bevis på detta är när respondent 3 sa ”såklart är jag rädd för min familj men inte rädd för mig själv”. Samma respondent uttryckte även ”Jag har två personer i riskgruppen så därför känner jag

ett ansvar att vara hemma för både familjen och min egen skull". Värt att poängtera är att det i citatet tydliggörs att hon känner en skyldighet att ta ansvar för sina anhörigas skull. Även Goodwin et al. (2010, s. 90) kommer fram till att deltagarna i deras studie bekymrade sig mer över att en anhörig skulle bli sjuk snarare än att de själva skulle bli sjuka. Detta bekräftades då 40 procent av deltagarna i Goodwin et al. (2010, s. 90) åtminstone i viss mån var oroliga över att en familjemedlem skulle bli smittad av viruset medan endast 25 procent var oroliga över att själva bli smittade. En av respondenterna i denna studie sa följande vilket visar den bekymmer och oro som kan uppstå över att en familjemedlem eller någon annan nära anhörig kan bli smittad.

Jag kan känna en viss oro för min mor, det är den enda föräldern som jag och min fru har kvar i livet. Hon är 76, bor i Lund. Hon följer de rekommendationer som finns. Hon är inne. Går ut själv på promenader och så vidare. Men ändå, hon är i den åldern, jag kan känna liksom viss oro känsla över att hon skulle kunna råka illa ut. - Respondent 7

Undersökningen från minnen.se stämmer i stor grad överens med denna studiens intervjuer. Ett exempel på detta är när en respondent sa "så länge min son har det bra är allt okej". Utöver detta visar minnen.se att respondenterna främst inte känner något speciellt gällande risken för att bli smittad utan mer angående hur det kommer eller kan komma att påverka det vardagliga livet, framtida planer, samt samhället i stort. Följande citat som har tagits från minnen.se illustrerar detta där respondenten förklarade "det finns många som känner sig oroliga och skrämda, men jag känner mig mest arg och irriterad för att många av mina dagliga aktiviteter har ställts in". Ytterligare ett citat som har tagits från minnen.se och som visar detta är när en annan respondent berättade "oroar mig så klart för ekonomin och hela världens tillstånd".

De artiklar som nämnts i den tidigare forskning som bland annat Chansung et al. (2017) har främst fokuserat på att undersöka hur pass starkt människor reagerar eller känner för en viss pandemi istället för att undersöka vad det är de känner. Av den anledningen är det mestadels ett fåtal känslor såsom rädsla, oro eller ångest som ingår i de studierna då forskarna i förhand har valt ut vilka känslor som ska undersökas. Det negativa med detta kan vara att andra känslor som möjligtvis kan uppstå hos människor vid en pandemi utesluts, vilket i sin tur kan innebära att det

ges en begränsad bild av människors känslostyrda reaktioner vid en pandemi. Det som intervjuerna i denna studie däremot har visat är att flera andra känslor existerar hos människor och att dessa känslor dessutom kan existera samtidigt hos en och samma person.

Ytterligare känslor som framgår i intervjuerna är positiva känslor som hoppfullhet och förtroende. Angående hoppfullhet syftas det på hoppfullhet inför framtiden och att människor samt samhället tar lärdomar av denna pandemi. Detta framgick bland annat när respondent 6 sa ”så jag ser det lite som att va fan, någonting gott borde komma ur något ont, det gör det alltid”. Även respondent 10 påpekade detta och sa ”När denna pandemi är över så kan man faktiskt tänka på saker och ting man lärt sig, man kanske inte behöver resa långt för att uppleva vissa saker, mycket fint finns i närheten”. Ännu ett citat från minnen.se är ”vi kanske kan lära oss att samarbeta mer i världen och även lyckas lösa klimatkrisen”. Även här uttrycks hoppfullhet inför framtiden, hopp om att människor kan ta lärdom utav denna situationen. Dessa citat visar följaktligen att Covid-19 inte nödvändigtvis endast framkallar negativa känslostyrda reaktioner utan att det också kan uppstå positiva känslostyrda reaktioner under tuffa tider.

Med förtroende menas att det finns förtroende för regeringen och myndigheterna. Detta förtroende leder sedan till att människor är försiktiga och följer de riktlinjer som folkhälsomyndigheten samt regeringen presenterar. Respondent 7 påpekade detta genom att säga ”vi har den kulturen vi har i Sverige, att vi litar på våra myndigheter och vi följer rekommendationer och råd”. Ytterligare en känsla som förekom hos respondenterna och som kan uppfattas som positiv är medlidande för andra människor exempelvis för restaurangägare. Exempel på detta är när respondent 7 berättade ”Jag har bekanta som driver företag både i restaurangbranschen och hotellbranschen, som det är jäkligt tufft för. Där kan jag känna, kanske inte oro, men i alla fall ett medlidande med dem”.

Sammanfattningsvis kan det till skillnad från tidigare forskning som exempelvis Goodwin et al. (2010, s. 90) konstateras att denna studie har visat att det uppstår olika känslostyrda reaktioner hos människor under Covid-19 beroende på vilken kontext det handlar om. Rädsla och oro är

inte de enda känslostyrda reaktionerna som uppstår utan även irritation såväl som positiva känslor som hoppfullhet, förtroende och medlidande kan också förekomma. Dessutom kan människors känslostyrda reaktioner gällande Covid-19 variera med tiden vilket skribenterna Liao et al. (2014) också har kommit fram till. Under rubrik 2.3 kommer det diskuteras vilka de bakomliggande anledningar är till att dessa känslostyrda reaktioner förekommer.

2.3 Vilka är de bakomliggande anledningarna till dessa känslostyrda reaktioner?

Även om den främsta bakomliggande anledningen till att dessa känslostyrda reaktioner uppstår hos människor är Covid-19, finns det ändå ytterligare anledningar som förklarar varför så många olika känslostyrda reaktioner uppstår. Dessa anledningar förklarar varför en person känner sig exempelvis rädd medan en annan istället känner sig irriterad trots att det är samma pandemi som det handlar om. Intervjuerna har visat att denna skillnaden uppstår som en konsekvens av omständigheterna i varje individs vardagliga liv samt de förutsättningar som varje person har.

Under föregående rubrik nämns det att känslostyrda reaktioner kan förändras med tiden. En förklaring till detta påstående som undersökningen på minnen.se har visat är att människor vänjer sig vid viruset. Pandemin är med andra ord inte lika skrämmande efter en månad som den var i början. Två citat som är tagna från minnen.se och som stödjer detta är ”Känns som att majoriteten känner oro och rädsla men att det börjar luckras upp på vissa håll när folk börjar tycka det är tråkigt att sitta i karantän” samt ”I början var det som att alla gick runt på glas, rädda att de skulle bli smittade med varje rörelse. Men nu känns det som att folk inte bryr sig lika mycket.” Även om dessa citat inte bekräftar att människor har blivit vana vid viruset framgår det fortfarande att människor upplever att det har skett en ökning av ointresse och nonchalans gällande viruset i jämförelse med i början av pandemin.

Som det nämns under rubrik 2.2 har intervjuerna i denna studie visat att rädslan och oron som existerar hos människor främst är riktad mot att anhöriga kan bli smittade snarare än att man själv kan bli smittad, vilket även Goodwin et al. (2010, s. 90) har kommit fram till. En anledning till denna rädsla samt oro kan vara att det finns anhöriga, som inte nödvändigtvis är i riskzonen, men som anses vara i större risk än en själv att bli allvarligt sjuka ifall smittan når dem.

Två citat som tillsammans illustrerar detta är när respondent 8 sa ”Jag är varken rädd eller orolig. Jag är övertygad om att jag hade överlevt corona om jag fick det” och sedan förklarade ”Jo såklart är jag rädd att till exempel min mormor kan bli smittad, jag informerar henne om att vara extremt försiktig”. Faktumet att respondenten har en mormor som är i riskzonen är anledningen till varför känslan rädsla uppstår hos honom. Hade respondenten inte haft sin mormor hade möjligtvis rädslan inte uppstått. Däremot är det svårt att dra en sådan slutsats då respondenten sa ”...till exempel min mormor...” och därmed påpekade att det möjligtvis kan finnas fler personer som han tänker på och är rädd för att de ska smittas. Ytterligare ett citat är följande:

Asså jag är rädd... självklart rädd över att jag kan bli smittad och typ smitta min familj på något sätt för att jag har ju en pappa och jag har ju en mamma som tillhör en annan åldersgrupp helt enkelt och som kan vara i riskgruppen - Respondent 5

Detta citat kan tolkas på olika sätt. Ur det ena perspektivet kan det uppfattas som att respondenten själv är rädd för att bli smittad. Å andra sidan kan det även uppfattas som att respondenten är rädd för att bli smittad eftersom detta kan innebära att han i sin tur kan smitta sina föräldrar. Om respondenten inte hade haft någon kontakt med sina föräldrar i nuläget eller om de eventuellt hade varit yngre än vad de egentligen är, hade han möjligtvis inte varit rädd för att bli smittad.

Hur media har målat upp bilden av viruset är ännu en faktor som har en inverkan på människors känslostyrda reaktioner. Ett citat som visar detta är när respondent 6 redogjorde ”jag menar tidningar fanns ju inte online på det sättet. Sydsvenskan fanns men det var inte så stort på nätet, det var ju pappersprint. Och då läste ju inte jag och du tidningen”. Här syftade respondenten till

att media till skillnad från nu inte hade lika stor påverkan på människor under Svininfluensan 2009. Gällande Covid-19 har Folkhälsomyndigheten försett den svenska befolkningen med information angående viruset via exempelvis nyhetssändningen aktuellt, men också genom att regelbundet hålla presskonferenser.

I och med att det finns ett förtroende för folkhälsomyndigheten, som nämnts under föregående rubrik, kan det ha lett till att folkhälsomyndighetens rekommendationer såväl som synpunkter har haft en stor inverkan på det svenska folket. Därmed kan orsaken till dessa känslotyrdade reaktioner som har uppstått hos respondenterna delvis bero på den information och de rekommendationer som folkhälsomyndigheten har gett ut vilket har skett via media såsom svensk television samt Aftonbladet. Förtroendet som finns för folkhälsomyndigheten kan således vara en förklaring till den låga nivån av rädsla samt oron för att själv bli smittad. Dessutom kan siffrorna om antalet smittade och avlidna som media dagligen rapporterar även ha haft en effekt på känslorna. Med tanke på siffrorna som visar att människor över 60 år har drabbats hårdast i kombination med att Folkhälsomyndigheten ständigt har poängterat vikten av att skydda de äldre kan detta resulterat i att rädslan och oron som uppstår riktas mot sina anhöriga i äldre åldrar.

Hur omständigheterna i det vardagliga livet ser ut bidrar också till att olika känslotyrdade reaktioner uppstår. Respondent 1 visar detta genom att säga ”man vet ju inte men hittills ser det inte ut som att vi kommer få ha en student, vilket är lite irriterande eftersom det är något man har längtat efter ända sedan man var liten”. I detta fallet uppstår irritation över att respondenten möjligtvis inte kommer att kunna fira studenten som det vanligtvis brukar göras. Följaktligen kan det innebära att ifall Covid-19 exempelvis brutit ut efter studenten hade respondenten möjligtvis inte känt irritation. På så sätt har omständigheterna i det vardagliga livet hos respondent 1 lett till att hon känner sig irriterad över den rådande situationen. Ett annat exempel är när respondent 4 uttryckte ”Jag skulle säga att jag är mer irriterad än till exempel rädd. Det begränsar vardagen även om vissa har det svårare än andra”. Även om respondenten i detta fall inte förklarade exakt vad i hans vardag som har begränsats, framgick det ändå att irritationen uppstår som en följd av att vardagen har begränsats.

Oron för samhällets ekonomi är också en känslostyrad reaktion som har identifierats i intervjuerna. Hur denna pandemi kan komma att påverka samhällets ekonomi har fått respondenterna att oroa sig för vad som kommer att hända efter den rådande pandemin är över. Detta är bland de faktorer som skiljer denna studie från dem i den tidigare forskningen som exempelvis Garske et al. (2011). Tidigare forskning har tagit för givet eller åtminstone endast utgått ifrån att det är pandemin i sig som väcker olika känslor hos människor. Resultatet från denna studie har dock visat att konsekvenserna av en pandemi är många och att dessa i sin tur kan väcka olika typer av känslostyrda reaktioner. Även om Chansung et al. (2017, s. 2889) har kommit fram till att socioekonomiska egenskaper som bland annat inkomst, utbildningsnivå samt yrke har haft en inverkan på människor, har det inte förklarats varför.

Respondent 6 visade sin oro för samhällets ekonomi genom att bland annat säga ”jag menar, bara restaurangbranschen har tappat 80 procent, det är liksom 100 tusentals människor som blivit korttids permitterade. Det liksom blöder pengar ekonomiskt i Sverige”. Även om ingen specifik känsla nämndes framgår det ändå att det existerar någon form av missnöje med hur pandemin har påverkat samhällets ekonomi. Ett annat citat som visar oron som finns för hur samhället kan drabbas är följande citat från minnen.se:

En annan sak som jag är orolig för är den ekonomiska nedgång som vi verkar stå inför. Det har blivit allt mer fokus på det i media de senaste veckorna. De redan utsatta kommer att bli än mer utsatta - personer med migrationsbakgrund, personer med nedsatt arbetsförmåga, unga som ännu inte är inne på arbetsmarknaden... - Respondent från minnen.se

Detta citat tydliggör att respondenten är orolig för de ekonomiska konsekvenserna som samhället kan stå inför på grund av Covid-19. Genom citaten från respondent 6 samt respondenten från minnen.se framgår det således att de ekonomiska konsekvenserna för samhället har spelat en roll för vilka känslostyrda reaktioner som uppstår hos människor. Hade denna pandemi möjligtvis inte haft en lika stor påverkan på samhället, hade denna oron eventuellt inte existerat eller

åtminstone inte varit lika stor. Andra faktorer hade dock även kunnat orsaka oro som exempelvis att en anhörig kan bli sjuk, vilket har nämnts ovan.

Utöver detta kan abstrakta faktorer såsom livssynen också ha en effekt på hur människor känner och reagerar gällande Covid-19. Med detta syftas det på om en person exempelvis är religiös, tror på ödet eller tror på någon form av högre makter. Intervjuerna i denna studie har visat att detta kan ha en inverkan på människors känslostyrda reaktioner angående detta virus. Ett exempel på detta är när respondent 9 vid två tillfällen uttryckte sin livssyn genom att säga ”mina tankar är som så... ska jag få corona, så är det mitt öde” och ”jag säger att varje människa har ett öde. Så det är därför jag går upp till stan, jag bryr mig inte om det. Jag frågar inte om corona. Det stör mig inte.”. Värt att poängtera är att denna respondent är 86 år gammal. Detta visar hur stark hennes tro på ödet är med tanke på att hon inte är rädd trots att hon befinner sig i riskgruppen på grund av hennes ålder. Genom att läsa dessa två citat skapas en förståelse för bristfälligheter som finns i den tidigare forskningen.

Ett exempel på detta är Wong och Sam (2010) som har begränsat sin undersökning genom att endast lyfta fram ålder och geografiska områden som variabler som kan påverka rädslan vid en pandemi. Bristfälligheten i detta syns eftersom att citaten från respondent 9 illustrerar vikten av att inte begränsa antalet faktorer utan istället ge respondenten utrymme till att själv förklara anledningarna till sina känslostyrda reaktioner. Genom att presentera hennes starka tro på ödet visade respondent 9 att livssyn och tro är en faktor som kan påverka hur människor känner och reagerar. Ett annat exempel på vikten av livssynen är när respondent 1 sa ”jag tänker att är det menat att jag ska få det så kommer jag ju få det”. Även om respondent 1 inte direkt nämnde sin tro på ödet eller någon religion framgår det ändå vilken roll livssynen har när det gäller hur hon känner.

Angående de positiva känslostyrda reaktionerna som hoppfullhet och medlidande är det svårt att peka fingret på vad det är som orsakar att dessa uppstår. En hypotes är att det vore oförnuftigt att inte ta lärdom av denna tuffa tid och sätta sig i en bättre och mer förberedd position i framtiden ifall liknande situationer uppstår. Detta framgår i följande citat:

Du vill ju inte sitta där om 1 år igen, 2 år igen och så går du igenom samma sak för du inte har tänkt till. Precis som när andra världskriget var, ja då startades ju EU. Man lärde sig hur vi bygger samarbete i Europa. Jag tror att idéer och tankar kommer växa fram hos olika människor i olika scenarion liksom. - Respondent 6

Respondent 6 förklarade att tuffa tider kan leda till nya sätt att tänka för att undvika att hamna i samma sits igen, eller åtminstone vara förberedd ifall liknande situation uppstår. Dessutom visar citatet att respondenten har tagit lärdomar från vad man har gjort tidigare i historien, i detta fallet skapandet av EU efter andra världskriget. Följaktligen kan historien också vara en faktor som gör att man känner sig hoppfull inför framtiden. Med detta menas att om historien visar att människor har tagit lärdomar från tuffa tider och situationer, finns det hopp om att det även kan ske gällande situationen med Covid-19. Detta är således en förklaring till att människor kan känna sig hoppfulla inför framtiden.

Gällande medlidande har respondenternas svar inte bidragit med någon förklaring till varför denna känsla kan uppstå. Ur ett humanitärt perspektiv kan en anledning till att människor känner medlidande för varandra vara att vi är mänskliga och att man vill varandra väl. Dock finns det inget i respondenternas svar som stödjer detta. En förklaring till att graden av medlidande kan skilja sig beroende på vem det handlar om, och att i vissa fall inte ens existera, kan vara att det finns någon form av bekantskap eller relation mellan dessa människor. Detta framgick när respondent 7 sa ”Jag har bekanta som driver företag både i restaurangbranschen och hotellbranschen, som det är jäkligt tufft för. Där kan jag känna, kanske inte oro, men i alla fall ett medlidande med dem”. Det är alltså uppenbart att respondenten känner medlidande endast gentemot sina bekanta. Varför den överhuvudtaget uppstår gentemot de bekanta finns det ingen förklaring för i denna studie.

Slutligen kan det konstateras att det till skillnad från tidigare forskning såsom Wong och Sam (2010) finns andra faktorer förutom de socioekonomiska som spelar roll för hur människor känner och reagerar på Covid-19. Media, samhällsekonomi, anhöriga som anses vara i större risk än en själv att bli allvarligt sjuka, livssynen och tro är ett antal exempel. Andra faktorer är hur

mänskligheten har hanterat tuffa tider genom historien samt hur omständigheterna i det vardagliga livet ser ut. Detta förklarar således varför människor känner och reagerar på olika sätt trots att det är samma pandemi det handlar om.

2.4 Hur ser människors resebeteenden samt mobilitetsmönster ut under Covid-19?

I denna undersökning har material gällande människors mobilitetsmönster samlats in som både stämmer överens med tidigare forskning men som samtidigt också visat nya perspektiv kring hur människor reagerar samt agerar till följd av ett pandemiutbrott. Flertalet respondenter i denna studie har beträffande deras mobilitetsmönster uttryckt att de i större utsträckning är hemma. Respondent 2 förklarade att Covid-19 lett till att hon stannar hemma mer jämfört med innan pandemiutbrottet. Samtliga respondenter påpekade däremot att de inte regelbundet är hemma utan att det finns tillfällen där de går ut. Nedan följer ett citat från respondent 8 som visar hur han förflyttar sig när han väl går ut.

Nu promenerar jag faktiskt mer jämfört med förr dels för att komma ut och dels för att inte till exempel ta buss eller tåg. Jag menar om jag kan undvika exempelvis tåg och buss och istället gå, så gör jag det. - Respondent 8

Respondent 8 är däremot inte den enda som resonerar på detta vis kring sitt mobilitetsmönster under Covid-19. Respondent 1 förklarade att hon väljer att gå till platser istället för att ta buss eftersom hon redan har allt hon behöver på gångavstånd men att ifall situationen skulle uppstå att det inte är möjligt att gå så tar hon bil istället för exempelvis buss eller tåg. Respondent 10 menade att hon väljer bil före buss och tåg oavsett, för hon känner sig mer trygg med det. Under materialinsamlingen la vi märke till att alla förutom respondent 9 använde under Covid-19 kollektivtrafik avsevärt mindre jämfört med innan pandemiutbrottet.

Respondent 9 var den enda av respondenterna som använde buss i relativt samma utsträckning som förr för att förflytta sig, men förklarade att hon däremot ändå undviker vissa tidsintervall.

Respondenten konstaterade att hon undviker vissa tidsintervall till exempel när elever ska till och från skola för det potentiellt kan finnas för många på bussen vid de tiderna. Utöver förflyttning med hjälp av till exempel kollektivtrafik uttryckte samtliga respondenter också sina tankar gällande resor inrikes samt utrikes. Nedan följer ett citat från respondent 3 där hon belyste hur hon tänker kring resor inrikes samt utrikes.

Jag hade hundra procent avbokad om det var utrikes, men inrikes är jag tveksam för då hade det bara varit till min syster i Stockholm, men samtidigt tror jag inte jag hade åkt faktiskt. Jag vill inte riskera att fastna där eller att bli smittad där och ta med det hem hit - Respondent 3

När det kommer till resor inrikes eller utrikes uttalade sig respondenterna på olika sätt kring hur de gick tillväga. Diskussionerna med respondenterna kring utlandsresor utgick ifrån antagandet att det var möjligt att resa utomlands under Covid-19. Respondent 6 lyfte fram Stockholm som ett exempel och förklarade att han åkte till Stockholm för att hämta sin bil men att han varken vågade ta tåg eller flyg utan istället tog taxi. Samtidigt som respondent 3 och 6 var skeptiska till resor inrikes så poängterade respondent 7 att han absolut hade kunnat tänka sig resa inom Sverige. Respondent 10 sa att hon helst undviker att resa överhuvudtaget men ändå hade kunnat tänka sig resa inom Sverige, dock bara om det handlar om något viktigt och endast om hon åker bil själv dit samt inte stannar där mer än en dag. De flesta av svaren i denna undersökning visade att respondenterna var emot att resa inrikes men framförallt utrikes.

Hur respondernas resebeteenden i denna undersökning ser ut under Covid-19 kan bland annat kopplas med det Wong och Sam (2010), Goodwin et al. (2010) samt Chansung et al. (2017) skriver om. Wong och Sam (2010) har forskat om hur pandemin A(H1N1) ledde till olika typer av beteenden som exempelvis att undvika kollektivtrafik. Ett flertal respondenter i denna studie valde att undvika kollektivtrafik vilket är förståeligt enligt Wong och Sams (2010) slutsatser. Respondenterna i denna studie valde att förflytta sig med det färdmedel som känns tryggast. Enligt Wong och Sam (2010) anses det vara riskfyllt att förflytta sig med hjälp av exempelvis buss och tåg, dessa lyfts fram eftersom de var vanligast bland svaren från respondenterna.

Chansung et al. (2017, s. 2888) har förklarat att människors ageranden i deras studie bland annat visade sig genom att de avstod från vardagliga aktiviteter eller beslöt sig för att exempelvis inte gå ut överhuvudtaget. Detta stämmer överens med denna studie eftersom en övervägande del av respondenterna valde under Covid-19 att stanna hemma mer än vad de gjorde innan pandemiutbrottet. Chansung et al. (2017, s. 2889) lyfter precis som Wong och Sam (2010) också fram i deras artikel att människor föredrog att åka bil enskilt istället för att exempelvis åka buss.

Detta är ytterligare likhet mellan denna studie samt Chansung et al. (2017) studie eftersom det nämndes bland respondenterna att de i betydligt mindre utsträckning åkte buss. I artikeln skriven av Goodwin et al. (2010, s. 90) har de också liksom Wong och Sam (2010) utgått ifrån pandemin A(H1N1) och förklarat att deras undersökning resulterade i att 20 procent planerade att antingen skjuta fram eller ställa in flygresor. Med tanke på att respondenter i denna studie var emot utlandsresor var de också i betydligt högre utsträckning än Goodwin et al. (2010) studie beredda att antingen skjuta fram eller ställa in flygresor.

När det kommer till skillnader mellan individers mobilitetsmönster har varierande information identifierats gällande respondenternas tankar kring hur människor förflyttar sig. Forskare som till exempel Garske et al. (2011) har diskuterat rörande ämnet hur människors mobilitetsmönster vid pandemier kan variera beroende på bland annat regioner. Denna studie lyckades inte fånga alla respondenternas tankar beträffande detta men ett par stycken valde att uttrycka sig om det. I denna studie frågade vi efter vad respondenterna tänker kring andra människors mobilitetsmönster. Nedan följer ett citat där respondent 2 förklarade sina tankar kring om hon tror att människor förflyttar sig på olika sätt beroende på vart de bor.

När jag tänker efter så tror jag ändå människor i glesbygden transporterar sig mindre än de i exempelvis i storstäder, det kan bland annat bero på tillgång till kollektivtrafik. I glesbygden går buss mer sällan än i storstäder. - Respondent 2

Respondent 3 hade ytterligare synpunkter och tankar gällande hur hon tror att människor förflyttar sig beroende på vart de befinner sig. Nedan följer ett annat citat där hon jämför människors mobilitetsmönster i tätorten samt på glesbygden.

Jag tror absolut det finns en skillnad. Människor i storstäder exempelvis kan inte sitta still, dem har en helt annan livsstil jämfört med de i glesbygden. Dem är vana vid att vara ute och röra sig medan de som bor på mindre ställen kanske inte har så mycket att gå till runtomkring dem. -
Respondent 3

För att få en djupare förståelse kring människors mobilitetsmönster är det relevant att nämna bakomliggande anledningar till dem. Tidigare forskning som bland annat Chansung et al. (2017) har mestadels fokuserat på att lyfta fram endast hur människor reagerar under ett pandemiutbrott och sedan hur de agerar till följd av det. De har således inte förklarat i tillräckligt stor utsträckning bakomliggande anledningar till dessa resebeteenden. Som svar på forskningsfrågan kan det konstateras att respondenterna i denna studie väljer att exempelvis stanna hemma eller att gå och åka bil istället för att använda sig av kollektivtrafik parallellt med att majoriteten är emot resor överhuvudtaget. Under rubrik 2.5 kommer det att presenteras en djupare och bredare förståelse kring bakomliggande anledningar till varför människors mobilitetsmönster ser ut som de gör.

2.5 Vilka är de bakomliggande anledningarna till dessa resebeteenden samt mobilitetsmönster?

Under rubrik 2.4 har det diskuterats kring hur människors resebeteenden samt mobilitetsmönster såg ut under Covid-19. För att få en bredare samt djupare förståelse gällande detta är det aktuellt att nämna bakomliggande anledningar till dessa resebeteenden. I denna kvalitativa studie har vi till skillnad från tidigare studier strävat mot att lyfta fram varför människor förflyttar sig på ett visst sätt istället för att endast nämna hur de gör. Som tidigare nämnts har forskare som Chansung et al. (2017) kopplat resebeteenden med socioekonomiska faktorer.

I detta kapitel ska det presenteras att det utöver exempelvis socioekonomiska faktorer finns andra faktorer som har och göra med varför människor väljer att förflytta sig på ett visst sätt. Det är inte tillräckligt att koppla människors resebeteenden med endast socioekonomiska faktorer såsom utbildning, inkomst och yrke utan det krävs mer för att få en bild av hur människor resonerar kring deras resebeteenden. Under Covid-19 som redan konstaterats, valde ett flertal respondenter i denna studie att stanna hemma mer jämfört med innan pandemiutbrottet. Nedan följer ett citat från respondent 3 där hon förklarar hur det känns att vara hemma i större utsträckning.

Det känns bra för det känns som jag tagit rätt beslut men samtidigt är det också tråkigt för jag träffar ju i princip ingen, jag är helt socialt bortkopplad. Jag har ingen rutin just nu, det känns som jag är på semester typ men inlåst. - Respondent 3

Även om respondent 3 känner att det är tråkigt att stanna hemma förklarade hon samtidigt att det finns en tanke kring varför hon valt att agera på detta vis. Hon påpekade att det handlar om att hon gör det för familjens skull och inte för sin egen skull. Under rubrik 2.2 har det redan nämnts att hon är rädd för familjens skull och inte rädd för sin egen skull. Hon förklarade att anledningen till att hon är rädd har och göra med att två personer är i riskgruppen och att hon därav känner att hon behöver ta ansvar genom att vara hemma. Utöver respondent 3 har respondent 6 uttryckt sig på detta vis kring det faktum att han stannar i större utsträckning hemma under Covid-19 jämfört med innan pandemiutbrottet.

Mycket hemma. Ja, jag går väldigt sällan ut och kåkar middag, jag träffar asså rätt lite... mindre folk. Dels för att jag har en son som är i riskzonen och för att jag inte pallar bli sjuk och tappa 3 veckor för att jag är borta. Den risken finns ju också. - Respondent 6

Uttalanden från respondent 6 samt respondent 3 kring deras bakomliggande anledningar till att stanna hemma visar bland annat att de är mer rädda för de i sin omgivning snarare än för sig själva. När respondenterna fick möjligheten att förklara hur de tänker kring att förflytta sig utomhus kunde en variation av svar identifieras. Nedan följer ett citat där respondent 1 förklarar varför man inte ska vara för rädd för att gå ut utan att det mer handlar om att vara försiktig.

Jaja men det finns en gräns också. Jag menar...okej man kanske inte behöver gå runt och krama alla man ser, man kan ju fortfarande bara hälsa på avstånd. Som jag sa, jag kan ju fortfarande gå på promenad med mina vänner eller någonting, jag ska ju inte vara så rädd att jag knappt kan ut på promenad eller något. - Respondent 1

Samma respondent förklarade ytterligare att hon dragit ner på användning av kollektivtrafik och att hon under Covid-19 brukar åka bil för att det känns lite säkrare eftersom hon då vet vem som varit i bilen och att de förhoppningsvis var friska. En annan bakomliggande anledning till att respondenten väljer bort kollektivtrafik beror på att hon anser att det är den största smittspridaren. Respondenten förklarade att det enligt henne är större risk att bli smittad på grund av kollektivtrafik jämfört med exempelvis restauranger och sjukhus. Hon gick så långt att hon ansåg att det borde förbjudas att använda kollektivtrafik ifall det är av onödiga anledningar.

Parallellt förklarade respondent 3 att hon inte åker med kollektivtrafik på grund av att hon eventuellt stöter på många människor vilket hon vill undvika för att inte bli smittad. Respondent 4 hade liknande tankar och berättade att han under Covid-19 åker mer med bil istället för att resa med kollektivtrafik. Han gör på detta vis eftersom han vill vara försiktig och för att undvika att stöta på människor.

Däremot resonerar respondent 9 väldigt annorlunda jämfört med övriga respondenter när det gällde användandet av kollektivtrafik. Hon uttryckte att Covid-19 inte påverkat hennes mobilitetsmönster i jätte stor utsträckning och att hon går ut som vanligt utan rädsla. Hon har inga handskar när hon går ut men dock lyfte hon under intervjun fram att hon tvättar händerna ordentligt och använder handsprit regelbundet efter att hon varit ute. Detta tillvägagångssätt visar att respondent 9 är mer försiktig snarare än rädd. När respondent 9 skulle komma på något som påverkat hennes mobilitetsmönster kom hon att tänka på busstider. Nedan följer ett citat där hon förklarar hur Covid-19 påverkat hennes syn på att ta bussen till stan vid olika tider.

Man ska ju passa på när inte skolorna åker buss. För de åker buss när klockan är mellan 2 och 4. Då ska man inte åka. Utan man åker då när där inte är så mycket folk för då kan jag välja vilken

plats.. Nä inte vilken plats, för vi har ju våra platser när vi har en rullstol va, så där ser jag ju folk... de sitter ifrån varandra. Alla är ju medvetna om corona. - Respondent 9

Utöver kollektivtrafik lyfte andra respondenter fram andra bakomliggande anledningar till varför de trodde att människor valde under Covid-19 att förflytta sig på ett visst sätt. I en diskussion med respondent 8 gällande bensinpris uttryckte han att han faktiskt tror att människor använder sig av bil istället för kollektivtrafik. Respondenten nämnde att det kan bero på att det är smidigt med tanke på billigt bensinpris men också för att det med bilen är lägre smittrisk. Respondent 10 väljer också bil när det kommer till att förflytta sig men av andra anledningar. Nedan följer ett citat där hon berättar om sin stuga, varför hon inte åker dit och varför hon väljer att åka bil när hon väl behöver åka någonstans.

Den finns i Blekinge, om jag åker dit riskerar jag att bli smittad och då belastar jag sjukvården där som redan är belastad. Jag var i Halmstad och Köping under påsken och besökte mina söner men det var bara under en dag men då träffades vi bara familjen, inte så många personer. Jag åkte också bil dit och inte kollektivt för att inte ta onödiga risker, annars i vardagen, om jag ska någonstans kör jag antingen bil eller så cyklar jag. - Respondent 10

Tankesättet som respondent 10 hade kring hennes mobilitetsmönster illustrerar ytterligare som flertalet av respondenterna att försiktighet var centralt. Respondent 2 märkte bland annat under Covid-19 att fler var ute och gick samt att det berodde på exempelvis rädsla. Respondenten förklarade vidare att hon tror att fler människor valde att gå istället för att åka tåg och buss eftersom det ansågs vara onödigt riskabelt. Hon lyfte också fram att anledning till varför fler valde att gå under Covid-19 kan bero på att vädret var bra just då. Nedan följer ett citat där respondent 10 uttrycker sina tankar kring vilken betydelse vädret har på människors mobilitetsmönster.

Jag är rädd för att ifall det blir fint väder att människor blir mindre försiktiga och börjar gå ut i större utsträckning. Men ibland kan man tänka som ung exempelvis att det är lugnt men de behöver tänka på allvaret i situationen och inte ta onödiga risker. - Respondent 10

Gällande respondenternas känslostyrda reaktioner samt mobilitetsmönster diskuterades det även om resor utomlands. Det som kunde konstateras efter samtliga intervjuer var att det fanns en bred variation kring bakomliggande anledning till varför respondenterna valde bort resor utomlands. Respondent 3 förklarade att hon väljer att inte åka utrikes för hon är rädd för att bli smittad samt att hon varken vet vilka mediciner eller vilken sjukvård de har. Respondent 8 ansåg att utlandsresor inte var nödvändigt och att det handlar om smittrisen. Han betonade också att han undvek utlandsresor på grund av rädslan att bli smittad, däremot handlade det om att eventuellt smitta andra, hans rädsla kom inte av rädsla för sig själv. Nedan följer ett citat där respondent 2 besvarade frågan huruvida hon hade vågat åka utomlands under Covid-19.

Nej det hade jag inte, och det beror bland annat på att jag inte tror jag hade varit lika försiktig utomlands som i Sverige. När jag är utomlands vill jag hitta på saker, göra vad jag vill men det kan jag inte, därför ser jag inte poängen med att åka utomlands. - Respondent 2

Utöver utlandsresor lyfte samtliga respondenter också fram olika tankar kring bakomliggande anledningar gällande människors mobilitetsmönster. Tidigare har det redan nämnts att respondent 3 tror att människor i glesbygden transporterar sig mindre än de i storstäder på grund av bristen på tillgång till kollektivtrafik. Respondent 3 förklarade att hon tycker att smittrisen är högre i tätortsområden jämfört med glesbygdsområden och att detta i sin tur innebär att hon hade känt sig mindre rädd och mer trygg på glesbygden. Detta exempel illustrerar bland annat att där sannolikheten för smitta är hög, där känner hon sig inte lika trygg och är mer rädd jämfört med ett område där sannolikheten för smitta är låg.

När det kommer till känslor och mobilitetsmönster är det aktuellt att belysa om vilka bakomliggande anledningar det är som driver fram dem. Wong och Sam (2010, s. 25) har som tidigare nämnts lyft fram att det är större sannolikhet att yngre människor som bor i tätortsområden är *väldigt rädda/rädda* för pandemin A(H1N1). Författarna förklarade även att desto mer rädd man är innebär detta att man i större utsträckning undviker riskfyllda ageranden. Det dessa skribenter inte valt att belysa är bakomliggande anledningarna till den rädsla de beskriver eller vad som menas med riskfyllda ageranden. I denna studie har vi i jämförelse med

Wong och Sam (2010) presenterat ett antal olika anledningar till människors resebeteenden. Trots att Wong och Sam (2010) också genomfört en kvalitativ studie menar vi att det dem presenterat inte är tillräckligt för att få en tillräcklig förståelse kring hur människor förflyttar sig under en pandemi.

Vi har också identifierat andra skillnader mellan denna studiens insamlade material och andra forskares tankar. Chansung et al. (2017) har som tidigare nämnts påpekat att den omfattning som människor är rädda kan bero på faktorer såsom vad för incident det handlar om samt vilka områden det berör. Även här hade det varit aktuellt att vidareutveckla dessa slutsatser och preciserat i större utsträckning. För att få en djupare förståelse för vad de menar hade dem kunnat förtydliga vad för incidenter det handlar om eller vilka områden det berör genom att lyfta fram exempel. En anledning till att de inte preciserat mer än detta kan ha och göra med att deras studie var av kvantitativ karaktär. I denna studien har vi till skillnad från Chansung et al. (2017) i större omfattning förklarat bakomliggande anledningar till människors mobilitetsmönster och därmed preciserat exempelvis vilka incidenter som är relevanta för respondenterna.

Beträffande bakomliggande anledningar gällande skillnader i människors mobilitetsmönster har olika perspektiv identifierats i denna studie jämfört med Garske et al. (2011). Skribenterna Garske et al. (2011, s. 4) som tidigare nämnts konstaterade bland annat att i utvecklade och rika staden Shenzhen visade det sig att en betydande andel av befolkningen pendlade över 50 kilometer och att människor i mindre utvecklade staden Huangshan åkte få resor över 30 kilometer. Något som kan vara relevant när det kommer till dessa påståenden är vilka bakomliggande anledningar det finns till att människor på olika områden har annorlunda mobilitetsmönster. I jämförelse med Garske et al. (2011) har det i denna studie bland annat konstaterats att en bakomliggande anledning kan bero på tillgängligheten till kollektivtrafik. En bakomliggande anledning är nödvändig för att få en djupare förståelse kring varför människor förflyttar sig på ett visst sätt.

Sammanfattningsvis har det i denna studie identifierats ett flertal olika bakomliggande anledningar till människors resebeteenden samt mobilitetsmönster. Centralt gällande respondenternas mobilitetsmönster är varför de väljer ett visst tillvägagångssätt. I denna studie har det nämnts att respondenter stannar hemma i större utsträckning jämfört med innan pandemiutrottet. En bakomliggande anledning till att detta är att det finns rädsla för att smitta anhöriga snarare än att själv bli smittad. Denna rädsla över att smitta andra i sin omgivning hade också att göra med varför vissa av respondenterna valde att förflytta sig på ett visst sätt istället för andra. Utöver rädsla har andra faktorer såsom väder och bensinpris också lyfts fram för att ytterligare illustrera bakomliggande anledningar till människors resebeteenden.

Risken att eventuellt bli smittad och inte veta vilken medicin eller sjukvård som finns utomlands resulterade i att utlandsresor inte var aktuellt. Till slut berättade respondenterna sina tankar kring varför de tror att människors mobilitetsmönster ser ut som de gör på olika områden. I deras uttalanden lyfte de bland annat fram att det kan bero på tillgängligheten till kollektivtrafik, vart smittrisken är som högst och att människor på olika ställen har olika behov av att förflytta sig.

Med tanke på tidigare forskningen och respondenternas svar i denna studie kan det konstateras att nya infallsvinklar har identifierats gällande bakomliggande anledningar av människors resebeteenden. Chansung et al. (2017) teorier om att människors resebeteenden främst beror på socioekonomiska faktorer har i denna studien visat sig inte stämma. Respondenterna i denna studie valde att lyfta fram ett flertal olika bakomliggande anledningar till deras resebeteenden, däremot inkluderades inget av svaren av utbildningsnivå, inkomst eller yrke.

Vad detta samt resterande svaren på forskningsfrågorna innebär kommer att avhandlas under rubrik 3.1.

3. Avslutande del

I den avslutande delen kommer slutsats samt diskussion att presenteras. Konstateranden från analysen av det empiriska materialet kommer innebära att eventuella lärdomar kan uppvisas. Med hjälp av studiens forskningsfrågor samt syftet ska slutsatser gällande vad vi kommit fram till att introduceras. Avslutningsvis ska det presenteras hur studien kan användas för framtida forskare samt vad som kan behövas studeras ytterligare i framtiden gällande ämnet.

3.1 Slutdiskussion

Svaren på respektive forskningsfråga har lett till att nya perspektiv har kunnat presenteras gällande människors känslostyrda reaktioner samt deras mobilitetsmönster under Covid-19. Till och börja med kunde det konstateras att det uppstår olika känslostyrda reaktioner hos människor beroende på vilken kontext det handlar om. Detta innebär att olika kontexter såsom framtidsplaner, oro för familj eller asymmetri i det vardagliga livet kan väcka varierande känslostyrda reaktioner. Vidare har det fastställts att känslostyrda reaktioner kan variera med tiden. En individ kan uppleva vissa känslostyrda reaktioner under början av ett pandemiutbrott för att sedan uttrycka andra reaktioner vid ett senare skede. Trots att pandemier vanligtvis förknippas med negativa känslostyrda reaktioner såsom rädsla och oro som det nämnts i tidigare forskning, har den studie däremot påvisat att individer också uttrycker positiva känslostyrda reaktioner som exempelvis hoppfullhet, medlidande och förtroende.

Utifrån materialet som samlats in kan slutsatsen dras att det finns flera faktorer som spelar roll när det kommer till människors känslostyrda reaktioner under Covid-19. Faktorer som redan lyfts fram är media, samhällsekonomi, anhöriga som anses vara i större risk än en själv att bli allvarligt sjuka samt livssyn och tro. Ytterligare faktor som påverkar känslostyrda reaktioner är hur mänskligheten har hanterat tuffa tider genom historien samt hur omständigheterna i det vardagliga livet ser ut. Det kan således konstateras att det finns stor variation av bakomliggande anledningar till varför människor uttrycker vissa känslostyrda reaktioner.

Att det finns variation av bakomliggande anledningar till att individer uttrycker olika känslostyrda reaktioner innebär att man inte kan dra slutsatsen att endast en eller ett fåtal reaktioner uttryckts under ett pandemiutbrott. Som nämnts i tidigare stycke beror en känslostyrda reaktioner bland annat på kontexten, tiden samt individen och således är det som forskare inte lämpligt att begränsa vilka känslostyrda reaktioner som kan uppstå under en pandemi. Denna studie har påvisat detta, vilket har bidragit till en motsättning i förhållande till tidigare forsknings tillvägagångssätt gällande ämnet. Därmed kan det poängteras att människors känslostyrda reaktioner är komplexa vilket tidigare forskning inte har fått det att framstå som.

Utöver känslostyrda reaktioner har det i analysen också diskuterats hur människor förflyttar sig. Resultatet har visat att individer vidtar olika försiktighetsåtgärder såsom att stanna hemma, att gå och ta bil istället för att använda sig av kollektivtrafik samt att undvika resor utomlands. Individer i denna studie var endast villiga att resa inrikes om de gjorde det med bil och om det kändes tillräckligt tryggt att åka till en viss destination. Människors mobilitetsmönster under Covid-19 enligt denna studie förändrades i stor utsträckning jämfört med innan pandemin. Innan Covid-19 var det betydligt vanligare att förflytta sig via kollektivtrafik i form av tåg och buss. Detta visar vilket inflytande pandemiutrottet haft på människors resebeteenden samt mobilitetsmönster.

När det kommer till mobilitetsmönster kunde det i analysen konstateras att det finns en mängd olika bakomliggande anledningar till varför människors förflyttar sig på ett visst sätt. Till och börja med stannar individer hemma eftersom det finns en rädsla för att smitta anhöriga snarare än att själv bli smittad. Ett flertal tidigare forskare som exempelvis Wong och Sam (2010) har endast konstaterat att människor är rädda under ett pandemiutbrott men däremot inte förklarat djupgående bakomliggande anledningar till det.

Denna studie har å andra sidan kunnat illustrera ett antal bakomliggande anledningar till varför individer exempelvis stannar hemma. Bakomliggande anledningar såsom bensinpris samt väder

är faktorer som inte har identifierats i den tidigare forskningen. Denna studie har däremot visat att bensinpris och väder är faktorer som kan påverka människors mobilitetsmönster. Med bensinpris menar vi att lägre bensinpriser kan leda till att fler åker bil medan med väder menar vi att bra väder såsom sol kan resultera i att människor i större utsträckning spenderar sin tid utomhus.

En bakomliggande anledning till varför människor under Covid-19 avstår från utlandsresor är risken att eventuellt bli smittad och inte veta vilken medicin eller sjukvård som finns där. En tanke kring denna bakomliggande anledning kan vara att man innan resan tar reda på nödvändig information gällande smittriskerna samt sjukvården som existerar på destinationen. För att kunna ta reda på hur smittan ser ut i ett land är Världshälsoorganisationen en pålitlig källa. Genom denna källa kan man således bedöma smittriskerna i landet som man eventuellt överväger att besöka.

Enligt respondenternas svar i denna studie ser människors mobilitetsmönster annorlunda ut beroende på exempelvis hur smittriskerna ser ut på ett visst ställe. Dessutom har respondenter i denna studie poängterat att tillgängligheten till kollektivtrafik också kan ha en påverkan på människors mobilitetsmönster. Detta innebär att denna studie till skillnad från tidigare forskning mer djupgående förklarar varför människor förflyttar sig på ett visst sätt. Avslutningsvis kan det konstateras att denna studie lyft fram ett flertal bakomliggande anledningar till människors känslostyrda reaktioner samt mobilitetsmönster vilket påvisat bristfälligheten i tidigare forskning.

Denna studie har till skillnad från tidigare forskning såsom Chansung et al. (2017) visat att det finns andra faktorer förutom socioekonomiska som spelar roll när det kommer till människors känslostyrda reaktioner och mobilitetsmönster. Vi menar däremot inte att socioekonomiska faktorer inte är relevanta utan att det parallellt med dessa kan finnas andra faktorer som också behöver aktualiseras. För att förstå bakomliggande anledningar till människors känslostyrda

reaktioner samt hur de förflyttar sig är det nödvändigt att belysa så många faktorer som möjligt för att få en helhetsbild av hur människor tänker samt resonerar.

3.2 Vidare Forskning

När det kommer till vidare forskning vore det intressant att ytterligare studera fenomenet kring människors känslostyrda reaktioner samt mobilitetsmönster. Det hade varit spännande att bevittna ifall likheter och skillnader hade kunnat identifieras mellan denna studie och framtida studier gällande ämnet. Denna studie har genomförts medan Covid-19 pågår vilket innebär att om andra forskare genomför studier när pandemin är över kan det leda till annorlunda resultat.

För att upptäcka kulturella skillnader som kan existera mellan olika länder och för att få en bredare förståelse kring hur människors känslostyrda reaktioner samt mobilitetsmönster ser ut under en pandemi vore det lämpligt att liknande studier genomförs i andra länder. Som redan nämnts har ett flertal tidigare forskare genomfört kvantitativa studier gällande ämnet. Av den anledningen vore det gynnsamt om framtida forskare utförde kvalitativa studier för att bidra med ytterligare tankar kring varför människors känslostyrda reaktioner och mobilitetsmönster ser ut som de gör under en pandemi. Slutligen menar vi att framtida forskare kommer ha användning av informationen i denna studie eftersom det eventuellt kan underlätta genomförandet av deras studier.

4. Källförteckning

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Upplaga 3). Stockholm: Liber.

Chansung, K., Seung, C., Keechoo, C., Chang-Hyeon, J., & Hyuk-Jin, L. (2017). Exposure to Fear: Changes in Travel Behavior During MERS Outbreak in Seoul. *Journal of Civil Engineering*, 21(7), 2888-2895. doi: 10.1007/s12205-017-0821-5

Einarsson, J. (2009). *Spanska sjukan och dess effekter på svensk befolkning*. (Examensarbete, Växjö universitet, Institutionen för humaniora). Från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:222179/FULLTEXT01.pdf#page23>

Folkhälsomyndighet. (2019) och (2020).

Garske, T., Yu, H., Peng, Z., Ye, M., Zhou, H., Cheng, X., Wu, J., & Ferguson, N. (2011). Travel Patterns in China. *Public Library of Science*, 6(2), 1-9. doi: 10.1371/journal.pone.0016364

Goodwin, R., Gaines, S., Myers, L., & Neto, F. (2011). Initial Psychological Responses to Swine Flu. *International Journal of Behavioral Medicine*, 18(2), 88-92. doi:10.1007/s12529-010-9083-z

Jones, J., & Salathé, M. (2009). Early Assessment of Anxiety and Behavioral Response to Novel Swine-Origin Influenza A(H1N1). *Public Library of Science*, 4(12), 1-8. doi:10.1371/journal.pone.0008032

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (Tredje [reviderade] upplagan). Lund: Studentlitteratur.

Liao, Q., Cowling, B., Lam, W., Ng, D., & Fielding, R. (2014). Anxiety, worry and cognitive risk estimate in relation to protective behaviors during the 2009 influenza A/H1N1 pandemic in Hong Kong: ten cross-sectional surveys. *BMC Infectious Diseases*, *14*(1), 1-11. doi:10.1186/1471-2334-14-169

Möller, Å. (2013). "Asiaten" 1957-58: En journalstudie kring hur influensapandemin drabbade Uppsala. (Examensarbete, Uppsala universitet, Institutionen för medicinska vetenskaper). Från <http://www.diva-portal.se/smash/get/diva2:681849/FULLTEXT01.pdf#page23>

Nordiska museet. (2020).

Shultz, J., Althouse, B., Baingana, F., Cooper, J., Espinola, M., Greene, C., Espinel, Z., McCoy, C., Mazurik, L., & Rechkemmer, A. (2016). Fear factor: The unseen perils of the Ebola outbreak. *Bulletin of the Atomic Scientists*, *72*(5), 304-310. doi:10.1080/00963402.2016.1216515

Världshälsoorganisationen. (2020).

Wong, L., & Sam, I. (2010). Behavioral responses to the Influenza A(H1N1) outbreak in Malaysia. *Journal of Behavioral Medicine*, *34*(1), 23-31. doi:10.1007/s10865-010-9283-7

5. Bilagor

Bilaga 1 Intervjuguide

Inledande frågor

Hur mår du?

Hur gammal är du?

Var bor du?

Skulle du vilja identifiera ditt kön?

Vad har du för sysselsättning?

Utredande frågor

Berätta om din vardag i nuläget.

Reste du mycket innan, både inrikes och utrikes?

Vilka alternativ finns för turism inrikes eller att ha semester nära sitt hem? Utflykt? Kan du tänka dig göra något av det?

Berätta om dina tankar och känslor gällande coronaviruset. Varför?

Berätta om dina tankar och känslor gällande hur media målar upp situationen.

Vad tänker du om tillståndet i samhället just nu?

Vad känner du om att någon i din omgivning kan bli smittad?

Vad känner du om att väldigt många kan komma att bli smittade?

Berätta om dina tankar kring vaccin eller botemedel gällande coronaviruset.

Berätta om hur du ser på folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Berätta om ditt resebeteende sedan coronavirusets utbrott. Varför detta beteende?

Berätta om din bild av hur andra människor i Sverige har agerat sedan coronavirusets utbrott.

Berätta om dina tankar kring sjukvårdens förutsättningar.

Berätta om dina tankar kring arbetsmarknaden överlag i Sverige sedan coronavirusets utbrott.

Avslutande frågor

Hur tror du att din vardag kommer att se ut om en månad med tanke på coronaviruset?

Tror du resebeteenden/mobilitetsmönster har förändrats om en månad? Isåfall hur och varför?

Berätta om vilka åtgärder du anser är nödvändiga för att du ska känna dig tryggare.

När tror du att smittspridningen kommer att minska? Varför?

Finns det något mer du vill tillägga som du anser är viktigt?